

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

REMISSVAR (Fi2023/02401)

Pausad uppräknig av skiktgränsen för statlig inkomstskatt för beskattningsåret 2024

Förslaget i sammandrag

I promemorian föreslås att någon uppräknig inte ska göras vid bestämmandet av skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt på beskattningsbara förvärvsinkomster för beskattningsåret 2024.

Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

Sacos ställningstagande

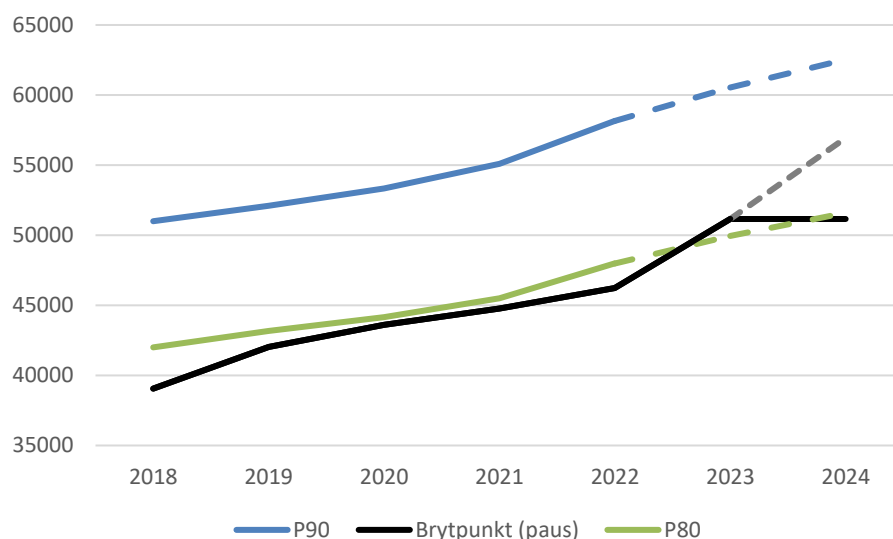
Sacos anser att högst 20 procent av alla heltidsarbetande ska betala statlig inkomstskatt. Vanliga löntagare ska inte betala statlig skatt och ska därför inte omfattas av den högsta marginalskatten. Det måste löna sig bättre ekonomiskt att utbilda sig och det ska finnas ekonomiska drivkrafter för att utveckla sig i arbetslivet genom att satsa på en karriär som chef eller specialist. Då är det inte rimligt att mer än 50 procent av en inkomstökning går i skatt.

Senare forskning visar dessutom att beteendeffekterna som följer av höjd skatt i de övre inkomstskikten är större än vad forskarna tidigare trodde. Det tydliggjordes bland annat i SNS:s forskningsprojekt om skatter i en globaliserad värld. Sänkt marginalskatt för de övre inkomstskikten ger på sikt ökade skatteintäkter snarare än det motsatta, när skatten ligger på den nivå vi har i Sverige. Det bekräftas också av den genomgång som Riksrevisionen gjorde över genomförda skattereformer (RiR 2023:10) under perioden 2011–2023. Deras genomgång visade att införandet av det avtrappade jobbskatteavdraget inte har lett till ökade skatteintäkter, snarare tvärt om. Orsaken är den effekt som följde av att den högsta marginalskatten ökade med 3 procentenheter. På motsvarande sätt innebar borttagandet av värnskatten inte en förlust för statskassan efter att beteendeffekterna hade satt sig. Självfinansieringsgraden för den reformen var hög. Att skattesystemet är effektivt är viktigt för att klara välfärdens finansiering, eftersom utformningen måste främja drivkrafterna för arbete, utbildning och engagemang i arbetslivet, vilket främjar tillväxt och välbild.

Figur 1 illustrerar hur brytpunkten för statlig inkomstskatt har utvecklats från 2018 fram till idag. Eftersom brytpunkten räknades upp relativt

kraftigt under 2023 medförde det att andelen heltidsarbetande i åldern 20–64 år som betalar statlig inkomstskatt minskade och hamnade i det intervall som Saco anser är rimligt. Det illustreras i figur 1 genom att den svarta linjen under 2023 hamnar ovanför den gröna linjen som representerar inkomsten för den 80:e percentilen. Om dessutom uppräkningsen skulle fortgå enligt oförändrade regler, skulle brytpunkten hamna betydligt över den gröna linjen under 2024, vilket illustreras med den grå streckade linjen. Under rådande omständigheter i ekonomin kan detta uppfattas som en för stor höjning, vilket är orsaken till att regeringen nu pausar uppräkningsen helt. Men att gå in och göra tillfälliga förändringar i skattesystemet får konsekvenser och innebär att förutsebarheten i skattesystemet skadas. Den offentligfinansiella effekten av att pausa uppräkningsen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt bedöms uppgå till 12,31 miljarder kronor 2024.

Figur 1. P90 och P80 samt brytpunkten för statlig skatt.

Anm.: P90 avser den 90:e percentilen och P80 avser den 80:e percentilen. Beräkningarna är gjorda på heltidsanställda i åldern 20–64 år fram till och med 2022. Därefter antas percentilerna följa markets utveckling, det vill säga 4,1 procent 2023 och 3,3 procent 2024, vilket är markerat med streckade linjer. Skiktgräns = brytpunkt – grundavdrag.

Källa: Lönstrukturstatistiken (SCB) och egna beräkningar.

Om uppräkningsen av brytpunkten pausas helt innebär det att den gröna linjen åter hamnar över linjen för brytpunkten, vilket i så fall åter bryter mot principen om hur stor andel av de anställda som rimligen bör omfattas av den högsta marginalskatten. Pausen innebär exempelvis att en genomsnittlig ST-läkare, som enligt SCB tjänar mellan 52 000–53 000 i månaden under 2022, får betala statlig inkomstskatt. Läkarförbundet rapporterar att många läkare (drygt 20 procent) arbetar deltid, vilket till stor del beror på hög arbetsbelastning. Dessutom överväger 38 procent av läkarna att gå ned i arbetstid på grund av

arbetsbelastningen. Detta är beslut som delvis kan motiveras av utformningen av inkomstbeskattningen. Problemet med höga marginalskatter tidigt i yrkeskarriären drabbar även många andra akademikergrupper, så som exempelvis ingenjörer och jurister.

Den streckade delen av den gröna linjen i figur 1 representerar inkomstutvecklingen som följer av märket som de centrala parterna har förhandlat fram och som under 2023 uppgår till 4,1 procent och under 2024 till 3,3 procent. Det är givetvis svårt att veta exakt hur mycket den 80 percentilen kommer att öka i ett läge när sysselsättningen minskar och arbetslösheten ökar. Saco är därför något skeptisk till regeringens förhoppning om att andelen som betalar statlig inkomstskatt skulle vara lika hög 2024 som 2022. Målsättningen borde i stället vara att hålla andelen som betalar statlig skatt under 20 procent.

Saco välkomnar därför finansministerns ambition som presenterades under budgetpropositionens presskonferens och som handlar om att se över indexeringen av skiktgränsen för den statliga inkomstskatten. Indexeringens syfte ska ju vara att förhindra att en växande andel betalar statlig skatt i takt med att inkomsterna ökar över tid. Andelen bör vara relativt stabil över tid. Det syftet uppfylls inte idag med dagens indexering. En sådan översyn måste dock göras tillsammans med att regeringen fastställer en tydligare princip för hur stor andel av arbetskraften som ska betala statlig inkomstskatt. Den är inte tydlig idag och bör därför fastställas och sedan bevaras över tid med stöd av en ändamålsenlig indexering. Saco ser därför att uppräkningsen bör ske i linje med en sådan översyn och att inte mer än 20 procent av de heltidsarbetande betalar statlig skatt.

Saco har under lång tid förordat en skattereform som tar ett helhetsgrepp om skattesystemet, gör det effektivare och sänker skatten på arbete. Skattesystemet är idag rörigt och komplicerat med undantag och avdrag om vartannat. Det är hög tid att tillsätta en kommitté som ser över skattesystemet och som beaktar den senaste forskningen om skatter och beteendeffekter och som formulerar ett system som är bättre anpassat till dagens globaliserade värld. Sverige behöver ett effektivare skattesystem för att klara välfärdens finansiering.

Sveriges akademikers centralorganisation
Med vänliga hälsningar

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef

Thomas Andrén
Välfärdsekonom